

הוא הכלל לכל כיוצא בזה, שכל דבר שאינו לצורך אוכל נפש ואינו דבר האבד, לא הותר מעשה אומן אלא מעשה הדיוט אפילו הוא לצורך המועד (עפ"י נמוקי יוסף).

הני תמרי תוחלני, מיגזרינהו שרי. רש"י פירש: חותכן לשנים. וצריך עיון מה מלאכה היא זו. והרא"ש פירש: לוקטן מן המחובר לצורך אכילה [והנמוקי-יוסף כתב שדבר האבד הוא אם יתעכבו באילן]. ואם ניתותרו – אסור למצותם. ורב פפא מתיר שסובר כיון שליקטן מתחילה לאכילה מותר לסחטן כפרקמטיא האבד (מובא בחזון איש קלה).

ורבא, אעפ"י שסבר כסברא זו להלן (יא). שכל שמתחילה עשה על דעת אכילה, מותר לעשות מלאכה בנותר אפילו שלא לצורך המועד כדי שלא יפסד – שמה אינו מחשיב זאת לדבר האבד, כי בתמרים קשים כאלו אין הפסדם ממש אם יתעכב ימים מספר. וכן כתב הנמוקי-יוסף.

רב פפא אמר: כיון דמתלעי כפרקמטיא האבד דמי' ע' במלוקט בשבת קמ: מאמרי רב פפא השייכים לשיכר ולתמרים ולשעורים – מענין אומנותו, שמייצר שיכר היה.

דבר האבד. 'וספק שיאבד הוי כדבר האבוד ודאי, כיון דשקדו לחוס על ממונן של ישראל, והרי מצות השבת אבדה על זה שעומד במקום התורף ואין קיומו מובטח' (חזון איש סוס"י קלד. וע' במגן-אברהם ופרי מגדים ובאור הלכה ריש סימן תקלו. ובחדושי רעק"א הקשה סתירה בדברי המג"א וכתב שדוחק לחלק בין ספק-דבר-האבד וודאי יועיל במעשהו לצאת מהספק, ובין ודאי-דבר-האבד וספק בתועלת שבמלאכתו).

דף יא

זמעגילין אותן כעין מעגילה ביד וברגל, אבל לא במחלצים וכל שכן במעגילה עצמה לא, שהיא מלאכת אומן וטירחה יתרה יותר ממחלצים (עפ"י נמוקי יוסף). המחלצים הם כלי קטן עם ידיה [אולי מלשון לחיצה], לעומת המעגילה שהיא מכבש גלילי כבד יותר. וקשה שאם כן היה לגמרא להקשות מתחילה השתא במחלצים אסור במעגילה שרי? וכבר עמדו על כך הריטב"א והשפת-אמת. וע' חדושים ובאורים ודברי דוד.

הא רבי יהודה הא רבי יוסי, דאמר רבי יצחק בר אבדימי מאן תנא שינוי במועד בדבר האבד, דלא כרבי יוסי... צריך לפרש שמדובר בדבר האבד, למנוע גניבה (עפ"י או"ז; ריטב"א; נמוקי יוסף; חזון איש סי' קלה לדף יב:).

ולדעת רבי יוסי צריך לומר שמעולם לא תיקן יוחנן כהן גדול שלא להשמיע פטיש, או שלא נתקבלה תקנתו (תורא"ש). או אפשר שתיקן רק בדבר שאינו אבד ולצורך המועד.

שרא להו רבא למימלח מינייהו... כיון דמעיקרא אדעתא דאכילה איתניהו ואי שביק להו פסדי, כפרקמטיא האבד דמי ושרי. ואיכא דאמרי שרי להו רבא מיצד מיזל אייתויי ומימלח... הני נמי מיתאכלי אגב איצצא. נראה שאין התר להרבות במלאכה לצורך חול אלא מותר לעשות לצורך המועד בהרוחה. לפי לשון ראשונה לא התיר רבא אלא למלוח את אלו שנשארו לאחר שניצודו. ולשון אחרונה

סוברת שמולח הכל מפני שיכול לאכול הכל על ידי מיצוי המלח [ומה שאמרו בלשנא בתרא 'שרי להו רבא מיצד...'] – לא שמותר לצוד יותר מכפי המותר ללשון ראשונה אלא שלפי לשון ראשונה אין התר למלוח הכל, שסובר שאינם נאכלים על ידי איצצא, ולפי לשון אחרונה התיר למלוח את כל צידו לצורך המועד] (עפ"י חזון איש ס' קלה).

א. החזו"א תמה על המגן-אברהם שכתב להתיר לצוד הרבה יותר מצורך המועד משום שאין כל דג שוה בטעמו. ויש להעיר שמפשטות דברי הגמיק-יוסף נראה כמגן-אברהם, שמותר למלוח אף בהרבה יותר מכדי צרכו שהרי יכול לומר בכל אחד בשעת הבאה ומליחה לזה נעשה איצצא, והתירו הערמה בכגון זה. וע"ע באריכות בחדושים ובאורים.

ב. מה שכתב לפרש ששתי הלשונות נחלקו לדינא אם אפשר למלוח הכל או רק את הגותר, יש להעיר מדברי הריטב"א כאן שכתב שאינם חולקים בעיקר הדין. ושמה יש לדחוק שכונתו שאין מחלוקת בעיקרון, אלא כל שראוי לאכילה, אפילו על ידי איצצא וכד' מותר לדעת הכל, וכל שאינו ראוי אסור, ולא נחלקו אלא כיצד ארע באותו מעשה.

פרק שני

'מי שהפך את זיתיו ואירעו אבל או אונס... ומניחה לאחר המועד'. רש"י מפרש שמדובר על שני ענינים שונים; על מי שארע לו אבל בשאר ימות השנה, ועל מי שנאלץ להכנס למועד כשמלאכתו איננה עשויה.

ואולם מדברי הראב"ד והרא"ש מבואר שמפרשים פשט המשנה לענין המועד בלבד, כגון שאירעו אבל ובשל כך לא יכול היה לעשות מלאכתו קודם המועד. [וכתב הראב"ד להוכיח מכאן שאבל אסור לעשות מלאכתו אף בצנעה אפילו אין מי שיעשה לו, שאם מותר מדוע התירו לו לטעון במועד הלא היה יכול לעשותו בשעת אבילותו בצנעה והרי זה כמכויין מלאכתו למועד. והרא"ש דחה שאעפ"י שהיה מותר, מתוך מרירות אבלו אין הדעת סובלתו להתעסק בשום מלאכה הלכך אינו כמכויין מלאכתו למועד].

לפירוש זה פירוש הגמרא 'פתח באבל וסיים במועד' [והלא גם ברישא מדובר במועד] – שמכך שסיים במועד משמע שהאבל המדובר ברישא אינו בשאר ימות השנה אלא שבגלל האבל נדחתה מלאכתו למועד.

'אמר רב שישא בריה דרב אידי, זאת אומרת דברים המותרין במועד אסורים בימי אבלו... תניא כוותיה דרב שישא בריה דרב אידי...'. אף על פי שכן הלכה, להחמיר באבל יותר מבחול המועד, ולא הותר לאבל לעשות מלאכה בעצמו אפילו בדבר האבד אלא על ידי אחרים, מכל מקום לא מצינו להחמיר באבל יותר מביום טוב, שאין לנו להרחיק מחלוקת האמוראים מן הקצה אל הקצה – ולכך נראה שמותר לאשה בימי אבלה לאפות ולבשל (עפ"י שו"ת מהר"ק סוס"י לה).

וכתבו פוסקים שאין להתיר לאפות אלא לצורך אכילה בימי האבל, ואף לצורך אכילת אחרים, אך לא לצורך אכילה בימים שלאחר האבל (עפ"י זרע אמת ח"ב קנ; חכמת אדם קסד, יב).

'אלא אפילו במועד דאיסור מלאכה מדאורייתא, במקום פסידא שרו רבנן'. כבר נחלקו הראשונים אם לפרש כפשוטו, שמלאכת חול המועד אסורה מהתורה ומסרן הכתוב לחכמים לקבוע איזו מלאכה אסורה ואיזו מותרת, או אינה אלא מדרבנן ומה שאמרו 'מדאורייתא' – כעין דאורייתא לפי שהסמיכוהו על הכתובים שבתורה (בחגיגה יח), שלא כאבלות שאין לה אסמכתא מהתורה.

ויש שכתבו שמחלוקת אמוראים בדבר (עריטב"א ריש מכלתין בשם ר"ת; תורי"ד חגיגה יח).
ודעת הרמב"ן (ע' בדבריו ריש מכלתין ובריטב"א לע"ז כב. וכן הכריעו כמה אחרונים עפ"י הרמ"א תקל, א) שמהתורה אין
איסור אלא בדבר שאינו אבד ושלא לצורך המועד, אבל דבר האבד או כל דבר שהוא לצורך המועד
מותר מן התורה והכמים אסרו באופנים מסוימים, כגון מלאכת אומן אפילו לצורך המועד או דבר האבד
שיש בו טירחה יתרה [וזהו שאמרו להלן (יג)]. שלכך המכוין מלאכתו במועד לא קנסו את בנו אחריו,
לפי שלא עבר על איסור תורה (וע"ש בלשון רש"י ד"ה משום).
ויש מי שכתב שמהתורה אסור רק במלאכת עבודת האדמה וכד' שטירחתה מרובה (עפ"י רמב"ן בע"ז כב.
ור"ן שם בשמו).

ע' פירוש השיטות והמסתעף, במנחת חינוך שכג, ג-ד; משנה ברורה ובאור הלכה או"ח תקל ושם ר"ס תקלו; חזון איש קלד, יד;
מאור ישראל וחדושים ובאורים ריש מסכתין.

תניא כוותיה דרב שישא בריה דרב אידי, אלו דברים העושין לאבל בימי אבלו...' והטעם שהחמירו
באבל יותר מבמועד שאפילו בדבר האבד לא יעשה בעצמו, והלא אבל לא הסמיכהו אדאורייתא ומועד
הסמיכו – נראה משום שמלאכת האבל אפשר לעשותה ע"י אחרים שאינם אבלים, משא"כ במועד שהכל
אסורים בעשיית מלאכה (עפ"י רא"ש).

ויש שכתבו שלכך החמירו באבל יותר, שחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה (עפ"י שיטה להלן
יד: וצ"ע אם יש לומר סברא זו בדעת הסוברים מלאכת חוה"מ דרבנן אלא שהסמיכה אדאורייתא).

'אם היה אומן לרבים וספר ובלן לרבים והגיע עת הרגל ואין שם אומן אלא הוא – הרי זה יעשה.'
ומסתבר שגם נוטל שכר על עבודתו ואינו חייב לעבוד בהנמ. ואולם נראה שרופא בתוך שבעת ימי
אבלותו, אף על פי שמסתבר שמתר לו לילך ולרפא את החולה אפילו אין בו סכנה, ואפילו רק למי
שיש לו מיחושים בעלמא, שהרי זה צורך גדול של מצוה, מכל מקום אין לו להרויח ממלאכת מצוה,
ואינו רשאי ליטול שכר בטלה בימי אבלו. אבל מותר לו ליטול תשלום עבור הוצאות שהיו לו (עפ"י מנחת
שלמה ח"ב צו, יא).

דף יב

**רב חמא שרא להו לאבונגרי דבי ריש גלותא למיעבד להו עבידתא בחולא דמועדא. אמר: כיון
דאגר לא קא שקלי, שרשווי הוא דקא משרשו ליה ולית לן בה.** לפרש"י היו האנשים הללו עושים
עבודות המותרות במועד כגון סידור השלחנות ותיקונם. ומשמע בגמרא שאילו היו נוטלים שכר על
כך, היה אסור הדבר. וכן למד מכאן הרא"ש וכן נפסק בשלחן ערוך (תקמב), שאפילו מלאכות המותרות
אינן מותרות אלא לעצמו או לאחרים בחנם אבל בשכר אסור.

ואולם יש שפסקו הדר בדבר (הרי"א"ז. וע' בא"ר סו"ס תקמא שנטה קצת לזה. וכן נראה פשטות דברי הרמב"ם והרי"ף
שהשמיטו איסור זה. ובנדוע ביהודה (תנינא או"ח קד) פסק להלכה להתר, והעמיד דברי השו"ע בדברים שאינם לצורך המועד
אלא שאינם מלאכה גמורה. ובבאור הלכה (תקמא) תמה על דבריו). והם יפרשו דברי הגמרא כאן בענין אחר (כמו
שפרשו כמה ראשונים – ע' בפירוש רבנו חננאל ריטב"א ונמוקי-יוסף); מדובר על הענין הקודם דהיינו קבלנים
נכרים שהיו עושים מלאכת ריש גלותא באופן המותר, והיו מקבלים טובות הנאה מסעודתו, ומשמיענו

ואולם מי שיש לו מעות בריוח להוצאות החג בלאו הכי, פסק השולחן-ערוך (תקלט, ד) שאין להתיר. אך יש אומרים שאין לאסור אלא במופלג בעשירות אבל שאר כל אדם, גם מי שאמיד ויש לו מעות בריוח, מותר למכור כדי להוציא יותר לשמחת החג (עפ"י ט"ז וא"ר ועוד. וכן פסקו בערוך השלחן ובמאור ישראל).

יא. גביית חוב (של עסקים) – משמע בגמרא שדינה כפרקטמיה ואינה אסורה אלא להצלה מהפסד, כגון שלא ימצא את בעלי חובותיו ביום אחר.

יב. רב התיר לחייא בר אשי לגדל מצודות דגים שעשייתן מעשה הדיוט, אבל רשתות שצדים בהן העופות שהן מעשה אומן, אסור.

דף יא

כ. מה דינן של הפעולות הללו במועד?

א. עשיית מעקה לגג ולמרפסת.

ב. תיקון ציר צינור קורה מנעול ומפתח שנשברו.

ג. הכנת כבשים.

א. עושים מעקה לגג ולמרפסת – מעשה הדיוט, אבל לא מעשה אומן. איזהו מעשה הדיוט – אמר רב יוסף: בהוצא ודפנא. במתניתא תנא: צר בצרור (- מסדר אבנים) ואינו טח בטיט.

לדעת הריטב"א, מעקה המחויב מן הדין עושים אותו כדרכו ומשנתנו מדברת במעקה של רשות ולא במצוה, כגון במרפסת שאין בה דיורים. ואולם שאר פוסקים סתמו ולא חילקו בדבר (עפ"י באור הלכה תקמ. וכן בשבט הלוי (ח"ג טו) פקפק בדברי הריטב"א לדינא. וכן נראה לדקדק קצת מתשובת הריב"ש (רכו) שאף במעקה שמחויב לעשותו מן הדין אין התר אלא מעשה הדיוט. ואולם כדברי הריטב"א נמצא בתורא"ש, וכן הובא במאירי בשם 'גדולי המפרשים' – הוא הראב"ד).

ב. תנן, הצייר והצינור (= נקב במפתן השער, שהצייר תקוע בו) והקורה והמנעול והמפתח שנשברו – מתקנם במועד. ובלבד שלא יתכוין לעשות מלאכתו במועד. לדברי רב חסדא, אין התר לתקן אלא בכלים שאינם משמיעים קול, אבל פטיש המשמיע קול, אפילו קול חלש – גזר עליו יוחנן כהן גדול. ורב אשי תלה דין זה במחלוקת רבי יהודה ורבי יוסי בעשיית דבר האבד שלא בדרך שינוי (אף כאן, יש לחוש לגנבה אם לא יתקן. מפרשים).

לרב פפא, משמע לכאורה שלאחר הגזרה אסור לתקן בכל הכלים, ומשנתנו נשנית קודם הגזרה, אבל בספר חדושים ובאורים לא פירש כן אלא אף לרב פפא מותר לתקן ללא השמעת קול.

ג. כבשים שהוא יכול לאכול מהם במועד – כובשם. ואם לאו – לא יכבוש. ואם הביאום מתחילה כדי לאכול מהם וניתותרו, ואם יניחם עתה יפסידם – התיר רבא למלחם אף באופן שאי אפשר לאכלם במועד מחמת מלחם. ול'איכא דאמרי' התיר רבא אף לצודם ולמלחם כולם משום שראויים הם להאכל במועד על ידי סחיטת המלח.

השפת-אמת נקט לעיקר שאין התר לכבוש אלא אם הכבישה מועילה לאכילתו במועד, ולא די בכך שיכול לאכלו.

פרק שני

- כא. א. מי שארעו אבל בפתע, ויש לו מלאכה מוכנת שאם לא תיעשה מיד – תיפסד, מה יעשה?
ב. מה הדין כנ"ל כשאירע לו אונס ולא הצליח לעשות מלאכתו עד שהגיע הרגל?
ג. איסור מלאכה באבל ובמועד – מהתורה או מדרבנן?
ד. מי שהיה אומן לרבים ואין שם אחר שיעשה מלאכתו והגיע עת הרגל, וארעו אבל – האם מותר לו לעשות מלאכה לצורך הרבים?
ה. מה דין הפועלים המשועבדים לאחרים, כשארע להם אבל? וכן בשאר אופנים של גרימת נזק לאחרים על ידי מניעת המלאכה?
ו. מי שמלאכתו נתונה לאחרים וארעו אבל – האם מותרים הם לעשותה בשבילו?

א. מי שהכין את זיתיו להוציא מהם שמן וארעו אבל; לדברי רב שישא בנו של רב אידי, אסור להטעין עליהם קורה, ולדברי רב אשי מותר; קל וחומר מחול המועד שהותרה בו מלאכה בדבר האבד. ושנו בברייתא כדעה ראשונה.

וכן הלכה, שמלאכת דבר האבד אסורה ע"י האבל (רמב"ם אבל ה'; רא"ש וש"פ). והוא הדין על ידי עבדיו ובניו שמעשה ידיהם שלו (עפ"י רמב"ן; יו"ד שפ"ד).

ודוקא הוא בעצמו, אבל אחרים עושים לו לדברי הכל, כגון טעינת קורה על הזיתים, הגפת חבית (/ בור) והעלאת הפשתן מהמשרה והצמר מהיורה והרבצת השדה כשתגיע עונת המים שלו. רבי יהודה התיר ע"י אחרים אפילו בזריעת שדה ניר שלו או שדה העומדת לפשתן. אמרו לו: אם לא תִּזְרַע בבכיר – תִּזְרַע באפל. אם לא תזרע פשתן – תזרע ממין אחר.

א. הלכה כ'אמרו לו' (רא"ש, מאירי וטור). והרמב"ן (בתורת האדם) פסק כרבי יהודה.

ב. כשאחרים עושים – עושים כדרכם בלא שינוי, ואפילו לרבי יהודה המצריך במועד שינוי בדבר האבד (נמוקי יוסף עפ"י משמעות הירושלמי). ויש חולקים (ע' שיטה שהחמיר באבלות אעפ"י שפסק במועד כר' יוסי. ויש אומרים שעכ"פ לר' יהודה אסור – ע' מסכת שמחות פ"ה ובפירוש נחלת יעקב). והאחרים מותרים לעשות אפילו דברים שיש בהם טירחה מרובה (רמב"ן רא"ש וש"פ). יש אומרים שהאחרים עושים בחנם ולא בשכר. ויש אומרים אף בשכר (ע' במאירי. וסתימת הפוסקים להתיר בשכר).

רשב"ג מותר אף לו עצמו לעשות בצנעה כשאין שם אומן אלא הוא.

יש פוסקים כן, מפני שחכמים אינם חולקים על רשב"ג, ואף אם חולקים – כתב הרא"ש שהלכה כדברי המיקל באבל אפילו יחיד במקום רבים, הלכך מותר אף בשלשה ימים ראשונים. והביא שכן פסק הרמב"ן. [ומכל מקום על אביו ואמו ממעט בסחורה אפילו בדבר האבד. ע' להלן כב וברא"ש].

ואולם הר"ף לא הביא הלכה זו, וכתב הראב"ד שמסתבר כדעת הר"ף שלא פסק כרשב"ג, מכך שלא שנה התנא תקנה זו כמו ששנה במועד. ודוקא בשלשה ימי אבלות ראשונים אסור אבל לאחר מכן מותר לעשות בצניעה דבר האבד. וכן פסק מהר"ם מרוטנברג.

וכתב הרמ"א (יו"ד שפ,ג) שיש להקל אחר שלשה ימים אם אין יכול לעשות ע"י אחרים, ואף בשלשה ראשונים יש להקל בהפסד מרובה.

ואם אי אפשר בצנעה, מותר אף בפרהסיא (עפ"י שו"ת חתם סופר אה"ע ח"ב קעג). מלאכת אפיה ובישול מותר לדברי הכל, ואף בשביל אחרים (עפ"י מהרי"ק; יו"ד שפ,כב).

ב. מי שהפך את זיתיו ואירעו אונס או שהטעוהו פועלים והגיע הרגל – טוען קורה ראשונה ומניחה לאחר המועד. דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר: זולף וגומר וגף כדרכו – שלשיטתו דבר האבד מותר במועד בלא שינוי (ואפילו אין ההפסד מרובה. עפ"י גמרא להלן יב.), ובלבד שלא כיוון מלאכתו למועד (כגון שהיה סבור שיכול להמתין עד אחר המועד וארע דבר שאם ימתין ייפסד וכיו"ב. עפ"י רא"ש יב).

ג. איסור מלאכה לאבל – מדרבנן (כדי שלא ישכח אבלו. נמו"י). ובמועד – מדאוריתא.

נחלקו הראשונים (כאן ולעיל ב ולהלן יט. ובחגיגה יח ובע"ז כב; רמב"ם יום טוב ז; שו"ת הרשב"א תרצ; ספר החינוך שכג) האם אסור מדאוריתא ממש (את חג המצות תשמר שבעת ימים... וע' דרשות נוספות בחגיגה יח) ומסרו הכתוב לחכמים לקבוע את המותר ואת האסור, או כעין דאוריתא שהסמיכוהו חכמים על התורה, שלא כאבלות שאין לה אסמכתא בתורה. ויש אומרים שמהתורה אין איסור אלא בדבר שאינו אבד ושלא לצורך המועד, וחכמים אסרו אף לצורך המועד ואף בדבר האבד באופנים מסוימים. ובחזון איש (קלה, יד) הכריע עפ"י דברי הריטב"א שאיסור טורח בדבר האבוד אינו אלא מדרבנן, ולכך נראה שיש להקל בספיקו.

ד. לדברי רבן שמעון בן גמליאל, אבל שהיה אומן לרבים או ספר ובלן והגיע עת הרגל ואין שם אומן אלא הוא – הרי זה יעשה (כיון שיש לו הפסד וגם צורך הרבים (רש"י).

משמע שמותר לו ליטול שכר על עבודתו (עפ"י פוסקים).

הרי"ף השמיט הלכה זו ונראה שלא פסק כרשב"ג, אבל אין נראה כן שהרי לא מציינו מחלוקת בדבר (ראב"ד). ודעת מהר"ם מרוטנבורג להחמיר כהרי"ף (מובא ברא"ש).

ה. האריסים והחכירים והקבלנים עבור אחרים – יעשו אחרים מלאכתם במקומם.

כיוצא בזה מבואר בגמרא, שאם היתה בהמתו של האבל מצורפת עם בהמה לחרוש בצמד – לא יפרידנה, אלא תעשה מלאכה בימי אבלו ע"י אחר מפני הפסדו של חברו. ואולם מר בנו של רב אחא בן רבא הפרידה, שסבר ששונה אדם חשוב שאף במושכר וחכור אצל אחרים – לא יעשה [ומשמע שרב אשי שתמה על הנהגתו לא סבר כן].

החמרים הגמלים והספנים – לא יעשו (מלכתחילה, לפי שהמלאכה שלהם היא. רש"י). ואם היו (הם או בהמתם. רש"י) מוחכרים או מושכרים אצל אחרים – הרי אלו יעשו (ואל יפסידו כל שכר מלאכתם הממושכת, וגם הבעלים לא יפסידו. ומדובר במלאכות כאלו שאין אפשרות לעשותן ע"י אחרים. עפ"י רש"י). ואולם שכיר יום, אפילו בעיר אחרת שאין אבלו ידוע שם ואין חשש מראית העין – אסור (הואיל ובידו לחזור באמצע היום, ואין הפסד כל כך. רש"י).

א. הרא"ש חלק על פרש"י וסבר שאסור לאבל המוחכר לאחרים לעשות מלאכתם בפרהסיא, אעפ"י שאין לו שליח לעשות המלאכה.

ב. מבואר שאסור לבהמת האבל לעשות מלאכה אצל אחרים בימי האבלות, אם לא באופנים הנ"ל שיש הפסד לאחרים, שמצווה האבל על שביתת בהמתו מדרבנן (עפ"י ראשונים).
היתה מלאכת אחרים בידו, בין בקיבולת בין שאינה קיבולת – לא יעשה.
ירושלמי (הובא ברי"ף): שני אחים, שני שותפים, שני חנוונים שארע לאחד מהם דבר – הרי אלו נועלים חנותם. ופירש הראב"ד, לא שיבטל השותף לגמרי אלא יעשה בצנעה, שדומה זה למוחזר אצל אחרים שהתירו בתלמודנו בצנעה (מובא ברא"ש ובטשו"ע). ואם היה אדם מפורסם שבכל מקום שיעשה השותף יקרא על שמו – אסור. פוסקים, עפ"י סוגיתנו).

ו. היתה מלאכתו ביד אחרים; בביתו – לא יעשו (האחרים), משום חשד שיאמרו הוא בעצמו מסייע במלאכה, או גם שלא יאמרו בימי אבלו השכירו לזה הפועל. רש"י, בבית אחר – יעשו.
א. זה שעושים בבית אחר, היינו בצנעה כגון תיקון כליו ושאר אומניות שעושים בבית, אבל בפרהסיא לא כגון חנות וכד' (או"ז ר"ה ועוד).
ב. לפירוש הרי"ף, אריסים וחכירים וקבלנים בעבודת הקרקע של האבל – עושים מלאכתם, ואפילו נשלם זמן אריסותם קודם האבילות, שמן הסתם אינו מסלקם בתום הזמן והריהם כעושים לעצמם, משא"כ ספנים וחמרים וכד' – לא יעשו כי כן הדרך להחליף הספינה או החמור מזה לזה ואינם קבועים הלכך עשייתם בשל האבל היא (עפ"י הראב"ד והרא"ש). ויש אוסרים קיבולת בעבודת הקרקע מפני מראית העין, שמא יחשדו שמסר להם העבודה באבלותו, מלבד כשהקרקע חוץ לתחום ואין שם אנשים מישראל המזדמנים לשם כגון בשבתות וימים טובים (עפ"י רש"י בלשון אחת, מובא ברא"ש ס' ז).
ושכיר יום של האבל – לא יעשה לו מלאכתו אפילו בעיר אחרת, הואיל ואין הפסד כל כך (נמוקי יוסף עפ"י רש"י [ובחדושי אנשי שם כתב שאין נראה כן לפרש דברי רש"י]. והראב"ד פירש שהוא כעבדו של בעה"ב וכל עבודת קרקע פרהסיא היא ולכך אסור, ואפילו בעיר אחרת).

דף יב

כב. א. מקבלי קיבולת נכרים, מהו שיעשו מלאכה עבור ישראל בשבת, במועד, ובאבל? ומה דין עשיית מלאכה ע"י נכרי במועד שלא בשכר?
ב. האם מרביעים בהמה בחולו של מועד?
ג. האם מדיירים (– מכניסים בהמות לשדה כדי שיטילו בה גלליהם) בשבתות בימים טובים ובמועד? מה הדין כשבאו הבהמות מאליהם או על ידי נכרים?
ד. מלאכת דבר האבד במועד – האם צריכה שינוי בעשייתה?
ה. מהו לגוף חבית שיכר במועד? מהו לזפת כלים במועד?
ו. מה דין קצירה דישה וטחינה במועד?
ז. מה דין חיטוב עצים וקציצתם, קטיפת פירות, עקירת פשתן כשות ושומשמין, וכן הטלת שיכר במועד? האם מותר להערים במלאכת חול המועד?
א. אמר שמואל: מקבלי קיבולת (נכרים); בתוך התחום – אסור (מפני שניכר הדבר שבשביל ישראל הוא עושה ויבואו לחשדו שמא בשבת נתן לו לעבוד. רש"י). חוץ לתחום – מותר. ודוקא אם אין עיר הקרובה